

УДК 177.02

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v047.2024.9>

Ю. Є. Мануйло

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-3040-4281>аспірантка кафедри теоретичної та практичної філософії імені Й. Б. Шада
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ПРОБЛЕМИ ЕТИКИ ЧЕСНОТ: РОЗГЛЯД ЕТИЧНОЇ ТЕОРІЇ А. МАКІНТАЙРА

Постановка проблеми. Стан етики сучасного суспільства перш за все характеризується відходом від загальноприйнятих моральних цінностей та занепадом етичних стандартів у певних сферах, що в свою чергу може почати призводити до поступового розладу соціальної гармонії та погіршення загального добробуту. **Актуальність** теми статті обумовлена тим, що праці А. Макінтайра із розгляду сутності етичних проблем, що пов'язані з чеснотами, у контексті сучасного соціокультурного середовища, покликані спонукати поверненню до корінних моральних цінностей, розумінню моральних традицій і створенню конструктивних діалогів між різними культурними групами щодо етичних питань. **Метою** статті є оцінка актуальності концепції етики чеснот А. Макінтайра у вирішенні моральних дилем сучасного етичного дискурсу.

Завдання статті полягають у аналізі ключових концепцій та аргументів, висунутих А. Макінтайром, а також розгляді сильних та слабких сторін його етичної теорії в контексті її впливу на розуміння доброго життя сучасним суспільством.

Огляд літератури. Дослідження етики чеснот спирається на різноманітні джерела для всебічного аналізу етичної теорії А. Макінтайра. У статті аналізуються праці А. Макінтайра, зокрема «За чеснотою», «Чия справедливість? Яка раціональність?», «Залежні раціональні тварини» та «Етика в конфліктах сучасності», щоб надати огляд його етичної системи та її значення для концепції чеснот. Критичні перспективи та подальший контекст творчості А. Макінтайра висвітлюються в роботах Д. Дж. Хікс, Т. А. Степлфорд, Дж. Хортон, С. Мендус, Н. Музеліс. Стаття також спирається на філософські праці Аристотеля, такі як «Нікомахова етика», щоб надати історичний контекст етичної теорії Макінтайра.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика статті знаходить відгук у впливовій праці «За чеснотою» філософа Аласдера Макінтайра, де він піддає нищівній критиці сучасний моральний дискурс. Він зазначає, що етичні дебати нашого часу страждають від глухих кутів і розбіжностей, що робить майже неможливим досягнення будь-якого консенсусу з моральних питань. Макінтайр пов'язує цю проблему із втратою спільного морального підґрунтя в захід-

ному суспільстві і стверджує, що без спільного набору цінностей і принципів моральний дискурс стає безглуздим і непродуктивним.

Макінтайр починає свою критику з того, що вказує на стагнацію сучасного морального дискурсу. Він підкреслює, що етичні дебати часто є непродуктивними, оскільки базуються на суперечливих моральних передумовах, несумісних одна з одною. Як наслідок, дискусії про моральні питання розглядаються як серія нерозв'язних аргументів, коли кожна сторона дотримується свого набору принципів і відмовляється співпрацювати з іншою стороною. Макінтайр пов'язує цю проблему з тим, що сучасний моральний дискурс побудований на засадах просвітницької раціональності, яка наголошує на автономії та індивідуальності морального суб'єкта. На думку Макінтайра, цей акцент на індивідуалізмі призвів до фрагментації морального дискурсу, оскільки індивіди залишаються наодинці з собою, конструюючи власні моральні рамки без жодного посилання на спільне моральне підґрунтя.

Більше того, Макінтайр зауважує, що втрата спільного морального фону призвела до неспівмірності моральних передумов. Він вважає, що без спільного набору цінностей і принципів неможливо порівняти чи оцінити різні моральні вимоги. Як наслідок, моральні дебати перетворюються на зіткнення суперечливих переконань без можливості знайти спільну мову. Цей дисбаланс, на думку Макінтайра, є головною перешкодою для морального прогресу, оскільки заважає людям рухатися до спільного розуміння етичних питань.

Одним з ключових факторів, що сприяють втраті спільного морального фону, на думку Макінтайра, є занепад традиційних моральних систем, таких як аристотелізм і християнство. Ці системи забезпечували всеосяжну основу для розуміння морального життя і надавали спільний набір моральних понять і лексики. Однак з настанням модерну ці системи були відкинуті на користь більш індивідуалістичного та релятивістського підходу до моралі. Макінтайр підкреслює, що ця відмова залишила нам фрагментарну моральну термінологію, яка унеможливила змістовні та продуктивні моральні дебати.

Критика Макінтайром сучасного морального дискурсу піднімає важливі питання про при-

роду моральних міркувань і можливість знайти спільну мову в етичних дебатах. Його аргументи кидають виклик поширеній думці, що моральний дискурс може ґрунтуватися на універсальних раціональних принципах і що прогрес може бути досягнутий завдяки використанню лише розуму. Натомість Макінтайр стверджує, що моральні міркування невіддільні від наших конкретних моральних і культурних традицій, і що без спільного досвіду моральний дискурс втрачає сенс.

Однак деякі критики піддають сумніву аргументи Макінтайра, стверджуючи, що його погляди занадто песимістичні і що все ще існують способи вести змістовний моральний дискурс навіть за відсутності спільного морального підґрунтя. Вони стверджують, що моральний прогрес все ще може бути досягнутий через діалог, емпатію та відкритість до різних точок зору. Більше того, інші вказують на те, що акцент самого Макінтайра на важливості традицій та суспільних практик також може призвести до виключення та пригнічення маргіналізованих груп.

Тож, перед тим як безпосередньо переходити до ідей Макінтайра, буде доцільно ознайомитися із загальною концепцією етики чеснот, що бере свій початок у давньогрецькій філософії, зокрема у працях Аристотеля. В її основі лежить ідея про те, що бути хорошою людиною і жити моральним життям – це не лише дотримуватися правил чи досягати бажаних результатів, а радше культивувати добродісні риси характеру. Чесноти, за Макінтайром, є *набутими* людськими якостями, які дають змогу людині досягти досконалості в обраній нею діяльності і, зрештою, ведуть до досягнення внутрішніх благ. Цей акцент на характері та досконалості відрізняє етику чеснот від інших етичних теорій.

Ідея Макінтайра про «*блага конфлікту*» також демонструє його унікальний погляд на потенційні переваги конфлікту. На відміну від Аристотеля, який не визнавав благ конфлікту, Макінтайр удосконалив і розвинув аристотелівську традицію, визнавши їх існування. Він ілюструє, як традиції раціонального дослідження постійно розвиваються і беруть участь у динамічному діалектичному обміні, прагнучи до досконалості і покращених версій самих себе. Макінтайр пише: «саме через розбіжності та конфлікти збагачується спільне життя [проміжних спільнот¹]. Оскільки лише через розбіжності та конфлікти, тільки через прагнення до висновків, які витримують перевірку найсильнішими з усіх існуючих контраргументів, такі групи можуть втілити у своєму спільному житті раціональне прагнення та досягнення відповідних благ» [7, с. 207].

¹ А. Макінтайр використовував термін 'intermediate communities' – це невеликі групи або спільноти, які є проміжними між індивідом та суспільством у формуванні моральних цінностей та соціальних стандартів.

Досліджуючи чесноти Макінтайр стверджує, що чесноти не є вродженими якостями, а розвиваються через процес морального виховання і практики в певній спільноті. Він підкреслює важливість спільноти і традицій у формуванні морального характеру, аргументуючи, що «не існує моральної раціональності, яка б не була внутрішньою і не була пов'язана з певною традицією» [5, с. 276]. Це означає, що чесноти не є універсальними, а є специфічними для різних культур і традицій. Наприклад, чесноти, які цінувалися в давньогрецькому суспільстві, можуть відрізнятися від тих, що цінуються в сучасному західному суспільстві. Таке визнання впливу культури на моральний характер є значним внеском в етику чеснот Макінтайра.

Крім того, Макінтайр відзначає, що чесноти *не є статичними*, а постійно розвиваються в динамічній спільноті. Це пояснюється тим, що чесноти – це не просто індивідуальні риси, вони також є релятивними і суспільними та проявляються через нашу взаємодію і стосунки з іншими людьми. Ця ідея контрастує з іншими етичними теоріями, які зосереджуються виключно на особистості. Акцент Макінтайра на соціальному та суспільному аспекті чеснот відображає важливість взаємодії спільноти у формуванні моральних рис характеру.

Тепер звернімося до наступної складової етики чеснот за Макінтайром – *концепція практики*². Він вважає, що чесноти «дозволяють нам досягти тих благ, які є внутрішніми для практик і відсутність яких ефективно перешкоджає досягненню будь-яких таких благ» [5, с. 191]. Практики – це конкретні види діяльності або завдання, якими займаються люди, і через які вони розвивають чесноти. Наприклад, лікар практикує медицину, і через цю практику він розвиває чесноти співчуття та емпатії. Макінтайр вважає, що практики мають свої власні внутрішні блага, які є цілями або стандартами, до яких прагнуть практикуючі. Ці внутрішні блага не є зовнішніми винагородами чи наслідками, а радше притаманні самій практиці.

Зосередженість на практиці та пошуку *внутрішніх*³ благ у ній є ключовим аспектом етики чеснот Макінтайра. Вона зміщує фокус із зовнішніх винагород чи наслідків, які часто є основною проблемою в інших етичних теоріях, на розвиток добродісного характеру. Така перспектива забезпечує більш цілісний підхід до моралі, де люди

² Макінтайр використовує термін «concept of practices» для позначення певного виду людської діяльності, яка призводить до створення внутрішніх благ.

³ Згідно з Макінтайром, термін «внутрішні блага» ("internal goods") означає невід'ємні блага, які не можуть бути відокремлені від конкретної практики або досягнуті різними способами поза нею, на відміну від «зовнішніх» благ, таких як влада, гроші і багатство.

оцінюються не лише на основі їхніх вчинків, але й на основі їхнього характеру та намірів.

Ще одним важливим внеском Макінтайра в етику чеснот є його відмова від традиційного розрізнення *моральних і неморальних* чеснот. З позиції Макінтайра цей поділ є умовним і вводить в оману. Він відзначає, що всі чесноти є моральними за своєю природою, оскільки вони сприяють розвитку доброго характеру і прагненню до досконалості в конкретній практиці. Така відмова від поділу на моральні та неморальні дозволяє більш всебічно зрозуміти чесноти та їхню роль у моральному житті.

Однак, саме через свою залежність від традиції та спільноти, етика чеснот Макінтайра також часто зазнавала і критики. Дехто висловлює думку, що такий підхід може призвести до релятивістського погляду на мораль, коли не існує об'єктивного стандарту для оцінки чеснот. Інші стверджують, що це може обмежити індивідуальну автономію, оскільки очікується, що індивіди повинні відповідати чеснотам своєї спільноти. Крім того, акцент Макінтайра на практиці як першоджерелі чеснот критикують за нехтування роллю розуму та раціональності у прийнятті моральних рішень.

Наступною ключовою ідеєю, що буде розглянута, є *парадокс вірності* А. Макінтайра. Вона ілюструє його унікальний підхід до етики та визначення моральних норм. З одного боку, вірність часто розглядається як чеснота, необхідний компонент надійних стосунків і важливий елемент морального життя. З іншого боку, вірність може призвести до сліпої покори і може бути використана для виправдання негативних вчинків. Цей парадокс вірності є фундаментальною напругою в людських стосунках і піднімає важливі питання про природу моралі та роль вірності в нашому житті.

Однак концепція вірності стає складнішою, коли ми розглядаємо її потенційні наслідки. Вірність змушує людей ігнорувати недоліки тих, кому вони віддані, та закривати очі на аморальні або шкідливі дії. Така безумовна покора може призвести до того, що люди стануть жертвами своїх власних моральних принципів заради того, щоб залишатися вірними людині чи групі. У зв'язку з цим постає питання, чи завжди вірність слід розглядати як чесноту, чи бувають випадки, коли вона може бути шкідливою.

Однією з ключових дилем вірності є конфлікт, який може виникнути, коли відданість людини невизначена. У багатьох випадках люди можуть опинитися перед вибором між вірністю людині чи групі та вірністю більш широкому моральному кодексу чи принципу. Це може призвести до складних рішень і моральних дилем, оскільки люди повинні зважувати наслідки своїх дій по обидва боки своєї відданості.

Іншим аспектом парадоксу вірності є роль *авторитету*. Відданість часто розглядається як форма покори тим, хто має владу або авторитет. Така покірність може бути небезпечною, оскільки може призвести до того, що людина буде беззаперечно виконувати накази, навіть якщо вони суперечать її власним моральним переконанням. Таку відданість можна побачити в таких ситуаціях, як культу та тоталітарні режими, де від людей очікують беззаперечної відданості лідеру чи ідеології.

Однак безумовна покора – не єдина форма вірності. Макінтайр стверджує, що існує форма вірності, яка ґрунтується на моральних принципах і прагненні до спільного блага. Цей тип вірності не є безумовним, а скоріше базується на спільному розумінні того, що є морально правильним «Вірність моїй країні, моїй громаді – яка залишається незмінно центральною чеснотою, відокремлюється від покори владі, яка мною керує» [5, с. 254]. У цьому контексті відданість можна розглядати як засіб підтримки і просування моральних цінностей, а не як бездумне слідування за тими, хто перебуває при владі.

Парадокс вірності також піднімає питання про природу моралі. Чи завжди вірність є моральною чеснотою, чи іноді вона може відводити нас від того, що є морально правильним? Чи можемо ми бути вірними комусь або чомусь, що є принципово аморальним? Ці питання покликані спонукати нас до критичного аналізу власних переконань і цінностей, а також до розгляду ролі вірності у формуванні нашого морального компасу.

Наведені питання етичного дискурсу підводять нас до наступної концепції у філософії А. Макінтайра – *вірності розумінню*. Це виявляється у прагненні до знань і мудрості, що спонукає особу до кращого розуміння світу та себе. Макінтайр розглядає цю вірність як ключовий елемент у досягненні доброго життя: «добре життя для людини – це життя, що пройшло у пошуку доброго життя для людини, а чесноти, необхідні для цих пошуків, дозволять нам зрозуміти, що ще і в чому ще є добрим життям для людини» [5, с. 219]. Це означає глибше розуміння людської природи, моральних цінностей та чеснот, необхідних для цього. Він підкреслює, що вірність розумінню допомагає вийти за межі упереджень та стереотипів, сприяючи розгляду речей в ширшому контексті. Ця вірність стимулює постановку під сумнів переконань та цінностей, спрямовуючи на шлях до більшого й цілісного розуміння світу.

Однією з головних причин, чому Макінтайр наголошує на вірності розумінню, є його роль у прийнятті етичних рішень. У сучасному суспільстві нас оточують суперечливі моральні цінності та етичні дилеми. Нерідко можна спостерігати, як люди слідує певній ідеології чи переконанням, не розуміючи наслідків цього. Однак Макін-

тайр відзначає, що справжнє етичне прийняття рішень вимагає глибокого розуміння моральних цінностей, про які йдеться. Без такого розуміння наші рішення ґрунтуються лише на особистих уподобаннях чи суспільних нормах, а не на добре поінформованому моральному судженні. Тому вірність розумінню набуває вирішального значення в цьому контексті, оскільки дозволяє нам критично оцінювати наші моральні переконання і приймати етичні рішення на основі цілісного розуміння того, що є правильним і неправильним.

Крім того, Макінтайр підкреслює, що вірність розумінню є ключовим елементом розвитку добродесного суспільства, де люди прагнуть до спільного блага та гідного життя: «Для того, щоб не просто досягти, але і визначити своє благо в конкретних термінах, людина повинна спочатку визнати блага спільноти як блага, які вона повинна зробити своїми власними» [6, с. 109]. Однак це вимагає спільного розуміння того, що є гідним життям, яке може бути досягнуте лише через прагнення до взаєморозуміння. Коли люди віддані ідеї порозуміння, вони з більшою ймовірністю будуть брати участь у плідних дискусіях і дебатах, що сприятиме кращому усвідомленню різних точок зору і більш комплексному баченню спільного блага. Це, в свою чергу, сприяє формуванню відчуття спільності та співпраці, що є необхідними для розвитку добродесного суспільства.

Важливо також зазначити, що Макінтайр не розглядає вірність розумінню як індивідуалістичне прагнення, але як колективну працю, що вимагає участі окремих осіб, спільнот та інституцій. У цьому сенсі вірність розумінню – це не лише пошук знань для особистої вигоди, але й внесок у загальне благо, що передбачає готовність до діалогу, дискусій з іншими та прагнення до спільного взаєморозуміння. Громади та інституції повинні заохочувати і сприяти цьому прагненню до порозуміння, надаючи людям платформу для змістовних дискусій і дебатів.

Отже продовжуючи розглядати поняття вірності доречним буде перейти до наступної ідеї А. Макінтайра – *вірність спільноті*, яка визначає важливий комунітарний аспект його етики. А. Макінтайр розглядає етику не лише як індивідуальну справу, але й як явище, що глибоко вбудоване в соціальні та культурні контексти. Згідно з твердженням А. Макінтайра етичні стандарти мають відокремлене коріння в традиції своєї спільноти і здатні надавати відповіді на моральні питання лише в контексті цієї спільноти: «пошук індивідом свого блага, як правило, здійснюється в контексті, визначеному тими традиціями, частиною яких є його життя» [5, с. 222]. Такий підхід визнає, що етика є результатом колективного розвитку цінностей та норм у рамках конкретного культурного середовища.

Важливим аспектом вірності спільноті є взаємодія між індивідом та його спільнотою у формуванні та утриманні етичного дискурсу. Індивід, взаємодіючи зі своєю спільнотою, адаптує свої моральні переконання та норми до загальних цінностей спільноти. Водночас, спільнота, яка визнає важливість індивідуальних досвідів та переконань, взаємодіє з індивідами у творенні етичних стандартів, які відображають різноманіття переконань у її межах.

Своєю критикою сучасної індивідуалістичної етики філософ звертає увагу на недоліки, які суперечать його уявленню про стійкі моральні основи. Він визнає, що індивідуалістичний підхід до етики неспроможний надати визначення стійких, об'єктивних моральних принципів, оскільки вони часто ґрунтуються на суб'єктивних переконаннях та особистих вподобаннях.

Таким чином, Макінтайр зауважує, що сучасна індивідуалістична етика призводить до розпаду загальноприйнятих моральних норм, з огляду на те, що кожен індивід визначає свої власні «правди» та цінності. Це може вести до морального розколу та втрати морального орієнтиру в суспільстві.

Для виправлення недоліків індивідуалістичної етики, Макінтайр вносить пропозиції, спрямовані на вдосконалення етичної структури. Він вважає, що необхідно повернутися до ідеї внутрішньої цілі та розвивати концепцію вірності спільноті.

Але філософ приділяв значну увагу не лише суспільному аспекту етичного дискурсу, а й ролі внутрішньої цілі людини у житті та моралі, це знайшло відображення в його ідеї *пошуку сенсу*. Відповідно до цієї концепції, основною метою людини є пошук внутрішньої цілі, яка визначає її сенс життя та моральні орієнтири. Макінтайр підкреслює, що внутрішня ціль пов'язана зі здатністю розуміти свої справжні цінності та намаганням відповідати їм у своєму житті. Ця ідея надає індивіду внутрішній орієнтир, який сприяє гармонійному розвитку особистості.

Аласдер Макінтайр заглиблюється у пошуки сенсу людського життя. Він стверджує, що в сучасному суспільстві концепт єдиного і цілісного людського життя переживає кризу, оскільки традиційні моральні та соціальні структури розмиті. Як наслідок, люди змушені орієнтуватися у своєму житті без чіткого розуміння його мети та напрямку. Макінтайр відзначає, що пошук сенсу має вирішальне значення для ведення повноцінного і добродесного життя, і пропонує розуміння того, як можна здійснити цей пошук.

Одна з центральних ідей філософії Макінтайра полягає в тому, що люди є наративними істотами, він пише: «Наративна історія певного виду виявляється фундаментальним і визначальним жанром, що може характеризувати людські вчинки»

[5, с. 208]. Цією думкою Макінтайр підкреслює, що ми надаємо сенс своєму життю, вибудовуючи історію, що пов'язує наш минулий досвід, теперішні дії та майбутні прагнення. Цей нарратив надає нашому життю сенс і послідовність, забезпечуючи нас відчуттям ідентичності та мети. Однак у сучасному суспільстві традиційні нарративи, такі як релігія, сім'я та громада, втратили свою силу, залишивши людей без об'єднуючої історії. Як наслідок, люди змушені конструювати власні нарративи, що часто призводить до фрагментарного та незв'язного відчуття власної ідентичності.

Більше того, Макінтайр відзначає, що сучасне суспільство також розмило поняття хорошого життя. У культурі споживання основна увага приділяється задоволенню індивідуальних бажань і досягненню особистого успіху, а не переслідуванню вищої моральної мети: «Індивідуалізм сучасного суспільства та все більш швидкий і руйнівний темп соціальних змін призводить до того, що для все більшої кількості людей не існує жодної загальної форми морального життя, а лише – набір довільних принципів, успадкованих з різних джерел» [4, с. 181]. Цей акцент на власних інтересах і миттєвому задоволенні створив поверхневе і матеріалістичне розуміння хорошого життя. Як наслідок, люди відчувають порожнечу і нереалізованість, оскільки їхньому життю бракує сенсу і мети, що виходять за межі їхніх нагальних бажань і потреб.

На думку Макінтайра, пошук сенсу вимагає відмови від індивідуалістичних і матеріалістичних цінностей сучасного суспільства. Натомість люди повинні звернутися до чеснот і прагнення до досконалості як способу знайти мету і значення у своєму житті «Бути щасливим – це значить, робити такий вибір, що принаймні в більшості випадків задовольняє наші уподобання і бажання. А обов'язок доброзичливості – робити інших щасливими» [8, с. 200]. Лише прагнення до чеснот дасть людям змогу знайти сенс у своїх діях і стосунках, а не лише у своїх особистих бажаннях і досягненнях.

Досліджуючи питання пошуку сенсу людського життя, Макінтайр підкреслює кризу мети та руйнацію традиційних цінностей у сучасному суспільстві. Він акцентує увагу на необхідності відкинути індивідуалістичні та споживацькі цінності сучасності і звернутися до культивування чеснот і прагнення до досконалості. Крім того, формування спільнот має вирішальне значення для того, щоб люди могли знайти сенс і мету, які виходять за межі їхніх безпосередніх бажань. Зрештою, Макінтайр вважає, що пошук сенсу – це безперервний і динамічний процес, який вимагає від людей постійної рефлексії над своїми діями і стосунками. Тільки так ми можемо сподіватися на справді повноцінне і добротне життя.

Висновки. Філософія А. Макінтайра є визначною для сучасної етики через його внесок у розвиток етичного дискурсу та моральної філософії. Його праці спонукають до переосмислення питань щодо природи моралі та шляхів формування стійких етичних систем. А. Макінтайр пропонує альтернативний підхід до сучасного індивідуалізму та релятивізму, акцентуючи увагу на важливості спільної історії та традицій для визначення моральних цінностей. Його роздуми про «вірність спільноті» створюють філософські основи для розуміння ролі спільноти в формуванні етичних стандартів.

Завдяки аргументації А. Макінтайра на користь необхідності існування об'єктивних етичних стандартів, його філософські праці служать як стимул для подальших дебатів у галузі моральної теорії та допомагають сучасним етикам у розробці конструктивних моделей морального визначення.

Література

1. Арістотель. Нікомахова етика; пер. з давньогр. В. Ставнюк, Київ: Аквілон-Плюс. 2002. 480 с.
2. Daniel J., Hicks, Thomas A. Stapleford. The Virtues of Scientific Practice: MacIntyre, Virtue Ethics, and the Historiography of Science. *PhilPapers*. 2016. *Isis* 107 (3). URL: <https://philpapers.org/rec/HICTVO>.
3. Horton, John & Mendus, Susan. *After MacIntyre: critical perspectives on the work of Alasdair MacIntyre*. Cambridge: Polity Press. 1994. 322 p.
4. MacIntyre, Alasdair. *A Short History of Ethics*. Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press. 2017. 186 p.
5. MacIntyre, Alasdair. *After Virtue: A Study in Moral Theory*. Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press. 2007. 286 p.
6. MacIntyre, Alasdair. *Dependent Rational Animals: Why Human Beings Need the Virtues*. Illinois, Carus, 1999. 180 p.
7. MacIntyre, Alasdair. *Ethics and Politics: Selected Essays Vol. II*. New York: Cambridge University Press, 2006. 239 p.
8. MacIntyre, Alasdair. *Ethics in the Conflicts of Modernity*. New York: Cambridge University Press, 2016. 332 p.
9. MacIntyre, Alasdair. *Whose Justice? Which Rationality?* Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press. 1988. 410 p.
10. Mouzelis, Nicos. *Encyclopaedia, Genealogy, Tradition: A Sociocultural Critique of MacIntyre's Three Moral Discourses*. 2011. *Sage Journals*, Vol. 59, Issue 1. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1467-954X.2010.01989.x>.

Анотація

Мануйло Ю. Є. Проблеми етики чеснот: розгляд етичної теорії А. Макінтайра. – Стаття.

У даній статті автор детально аналізує погляд Аласдера Макінтайра на етичний релятивізм та його вплив на сучасну етику. А. Макінтайр критикує суб'єктивність та культурну відносність етичного релятивізму, пропонуючи концепцію існування об'єктивних

моральних принципів. Основний акцент робиться на прагматичному підході Макінтайра, який підкреслює важливість загальноприйнятих принципів для здійснення моральних виборів.

Особлива увага приділяється ключовим ідеям Макінтайра, таким як «Парадокс вірності», «Вірність розумінню» та «Пошук сенсу», спрямованим на відновлення зв'язку між людиною та спільнотою, до якої вона належить. Ці концепції відображають важливі аспекти взаємодії людини зі світом і спільнотою, підкреслюючи необхідність залучення та відповідальності перед нею.

У статті також наголошується на важливості філософських праць Макінтайра для просування етичного дискурсу та розвитку ідеї «вірності спільноті» у формуванні етичних стандартів. Такий підхід розкриває нові перспективи для розуміння філософії моралі та сприяє поглибленню дискусії про об'єктивність та універсальність етичних принципів.

У контексті сучасного дискурсу про мораль та етику Макінтайр пропонує альтернативний погляд на формування моральних стандартів та відновлення зв'язку між особистістю та суспільством. Його роботи сприяють розвитку етичного мислення та відкривають шлях до подальших досліджень у сфері філософії моралі, заохочуючи до глибшого розуміння моральних принципів та їхньої ролі в сучасному світі. Розглядаючи погляди Макінтайра в рамках сучасних етичних викликів та дискусій, ми розширюємо наше розуміння моралі та сприяємо розвитку етичного мислення в сучасному світі.

Ключові слова: етичний релятивізм, етичний дискурс, Макінтайр, моральні принципи, суспільство та етика.

Summary

Manuilo Yu. Ye. Problems of virtue ethics: an analysis of A. MacIntyre's ethical theory. – Article.

This article examines in detail Alasdair MacIntyre's views on ethical relativism and its implications. MacIntyre

criticizes the subjectivity and cultural relativity of ethical relativism, advocating instead the existence of objective moral principles. The main emphasis is placed on MacIntyre's pragmatic approach, which emphasizes the importance of generally accepted principles for making moral choices.

The author analyzes the criticism of ethical relativism and supports the introduction of objective ethical standards as a key element in creating a sustainable ethical system. Focus is given to MacIntyre's key concepts, such as the Paradox of Loyalty, Loyalty to Understanding, and the Search for Meaning, aimed at restoring the connection between a person and his or her community. These concepts reflect important aspects of human interaction with the world and community, emphasizing the need for involvement and responsibility to the society.

The article also emphasizes the importance of MacIntyre's philosophical works for promoting ethical discourse and developing his concept of "loyalty to community" in the formulation of ethical standards. This approach opens new perspectives for understanding moral philosophy and contributes to deepening the discussion of the objectivity and universality of ethical principles.

In the context of contemporary debates about morality and ethics, it is important to consider the work of Alasdair MacIntyre, who offers an alternative view of the formation of moral standards and the restoration of the connection between the individual and society. His work contributes to the development of ethical thinking and leads the way for further research in the field of moral philosophy, encouraging a deeper understanding of moral principles and their role in the modern world. By placing MacIntyre's views in the context of contemporary ethical challenges and debates, we help to broaden our understanding of morality and contribute to the development of ethical thinking in the modern world.

Key words: ethical relativism, ethical discourse, MacIntyre, moral principles, society, and ethics.